

Philippa
Gregory

ČERVENÁ
KRÁLOVNÁ

VOJNA RUŽÍ POKRAČUJE

ČERVENÁ KRÁLOVNÁ

PHILIPPA GREGORY

ČERVENÁ KRÁLOVNÁ

Z angličtiny preložil Štefan Greňa

slovar

Copyright © 2010 by Philippa Gregory Limited
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2023
Translation © Štefan Greňa 2023
Cover photograph © Ysbrand Cosijn/Trevillion Images

ISBN 978-80-566-5819-2

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými, ani mechanickými, ani vo forme fotokópií, nahrávok, prostredníctvom súčasného a ani budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Anthony

Bitky vo vojne ruží

LANCASTEROVCI

EDUARD III.
1312 – 1377

YORKOVCI

Eduard,
Čierny princ

Blanka z Lancasteru

+

Ján z Gentu,
1. vojvoda z Lancasteru
1340 – 1399

+

Katarína Swynfordová

Edmund,
vojvoda z Yorku
1341 – 1402

+

Izabela Kastílska

Henrich IV.
1367 – 1413

Henrich V.
1386 – 1422

+

Ján Beaufort,
gróf zo Somersetu
1373 – 1410

Richard,
gróf z Cambridgea
1373 – 1415

TUDOROVCI

Henrich V.
1386 – 1422

+

Katarína
Francúzska
1401 – 1437

Owen Tudor
asi 1385 –

Ján Beaufort,
vojvoda zo Somersetu
1404 – 1444

Richard,
vojvoda z Yorku
1411 –

Richard,
vojvoda z Yorku
1411 –

+

Cecília Nevillová

Margaréta z Anjou
1430 –

+

Henrich VI.
1421 –

Edmund Tudor
1430 –

Margaréta
Beaufortová
1443 –

Eduard IV.
1442 –

Juraj
1449 –

Richard
1452 –

BRATANCI VO VOJNE Yorkovci, Lancasterovci a Tudorovci

JAR 1453

Po tme v ponurých vnútorných komnatách sa denné svetlo za ich múrmi javí priam jagavo žiarivé. S prižmúrenými očami vnímam hučanie početného davu, množstvo hlasov, ktoré však nevydávajú vojaci mojej armády, aby ma privolali k sebe. Spočiatku tlmený hukot pomaly prerastá do burácania, no nie sú to hromové výkriky mojich mužov vyrážajúcich do útoku, nie je to rinčanie ich mečov, keď narážajú na štíty nepriateľov. Na trepotajúcich sa plátenných zástavách sa k oblohe nevznášajú starostlivo vyšití moji anjeli s laliami – to sa v májovom vánku triumfálne vlnia štandardy tých prekliatych Angličanov. Dunivé hučanie davu nemá nič spoločné so znenutím našich nábožných hymnusov, toto je besné zavýjanie ľudí bažiacich po smrti – po mojej smrti.

Len čo prekročím prah môjho väzenia a ocitnem sa na námestí, priamo pred mnou sa týči môj neodvratný osud: naukladaná hromada dreva – hranica, o ktorú je opretý rebrík s hrubo opracovanými priečkami. „Križ. Smiem dostať križ?“ zašepcem a potom hlasnejšie zvolám: „Križ! Musíte mi dať križ!“ Akýsi muž – je to cudzinec, nepriateľ, Angličan, jeden z tých, ktorých nazývame „pluhaví zatratenci“ pre ich ustavičné rúhavé reči – drží pred sebou vo vystretých rukách krucifix z ohobľovaného kusa dreva; neváham a bez bázne mu ho z tých jeho pošpinených hriešnych rúk vytrhnem. Ako ma postrkujú a tlačia čoraz bližšie k nakopenému drevu hranice a potom sácajú vyláčajú na rebrík, tuho si ho k sebe pritiskam. Habkavými krokmi sa suchcem hore po hrubých priečkach rebríka, až som od zeme vyššie, ako sama meriam, a vystúpim na vyvýšený stupeň popraviska, kde ma vzápätí surovo otočia k davu, pritlačia o kôl a zozadu mi oň priviažu ruky.

Celé to dianie prebieha tak neskutočne pomaly, až sa mi zdá, akoby sa čas takmer zastavil a zhora sa po mňa zniesli anjeli. Ved' už sa toho udialo toľko zvláštneho. Či ma vari nenavštívili anjeli, keď som pásala ovce? Či ma neoslovili po mene? Vari som nevedla armádu a neoslobodila mesto Orleán? Či som nekorunovala dauphina a nezahnala preč Angličanov? Ja, ja sama? Obyčajné dievča z dedinky Domrémy, vedené hlasmi anjelov?

Dole okolo celého okraja hranice zapalujú triesky na podpalok; vo vánku sa začína zvijsavo vznášať čmud. O chvíľu vzbĺkne oheň a mňa obostrie horúci oblačný opar. Rozkašlem sa, žmúrim, z očí sa mi rinú slzy. Plamene mi začínajú bolestivo oblizovať bosé chodidlá, striedavo dvíham raz jednu nohu, nato hneď druhú, bláznivo na mieste poskakujem, akoby som ešte dúfala, že si takto ulavím. Cez hustnúci dym upieram zrak, či nezazriem niekoho s vedrami vody, ako pribieha a kričí, že kráľ, ktorého som korunovala, to, čo sa práve odohráva, zakázal, prípadne že Angličania, ktorí si ma odkúpili od vojaka, už priznávajú, že im neprináležím, aby ma usmrtili, alebo že cirkev uznáva, že som dobré dievča, dobrá mladá žena, navýsost nevinná, iba pokorne slúžiaca Bohu s náruživou rozhodnosťou.

Lenže medzi prítomnými v dave tlačiacich sa a sácajúcich sa ľudí sa ne-nájde ani jediný záchranca. Hluk sa vo vlnách stupňuje a prechádza priam do jačavého škrekotu, počuť výkriky žehnaní a preklínania, mátež modlitieb aj oplzlých nadávok. Dvíham hlavu a uprene hľadím k modrej oblohe, z ktorej zostupujú moji anjeli, zatiaľ čo podo mnou sa do hranice začína zosúvať klada, kôl, o ktorý som priviazaná, sa pomaly rozkolísava a môj kabátec sa chytá od prvých prskavo vyletujúcich iskier. Vidím, ako mi dopadajú až po rukáv, žiariac sťa svätajánske mušky, a cítim, ako ma v hrdle nasucho škriabe. Od hustného dymu sa rozkašlem a ako malé dievčatko chripla-vo šepcem: „Drahý Bože, zachráň ma; zachráň svoju dcéru! Predrahý Bože, polož na mňa svoju ruku a zachráň ma. Drahý Bože, zachráň ma, zachráň svoju pannu...“

Prásk... Bác! Najprv sa ozve rachot a vzápätí schytám úder do hlavy, až mi v nej zahučí. S rukou na puchnúcom uchu celá zmätená sedím na podlahe vo svojej spálni a zarazene ako blázon sa obzerám okolo seba, no nič zvláštne nevidím. O chvíľu sa otvoria dvere a dnu vstúpi moja guvernanka.

Vidí, aká som omráčená, a zazrúc prevrátené kľačadlo vedľa mňa, nazlostene povie: „Lady Margaréta, ihneď do postele! Už dávno ste mali spať. Na Pannu Máriu neplatia modlitby neposlušných malých dievčat. S tým modlením to prehánate, nijako vám neosoží. Vaša pani matka chce, aby ste zajtra boli hore už zavčas rána. Nemôžete sa predsa modliť celú noc, to je číre bláznovstvo.“

Po týchto slovách s tresnutím dverí odchádza a ja počujem, ako slúžkam nariaďuje, nech jedna z nich ide dnu za mnou, musí ma uložiť do postele, ľahnúť si vedľa mňa a dávať pozor, aby som o polnoci nevstala a nezačala odriekať ďalší sled modlitieb. Nepáči sa im, že sa pravidelne modlievam hóry*, postavili sa medzi mňa a život vedený v plnej svätosti; vravia, že vraj som na to ešte veľmi mladá a potrebujem sa dobre vyspať. Dokonca neváhajú tvrdiť, že to sa len predvádzam a na zbožnú sa iba hrám, pričom ja naisto viem, že to ma Boh povoláva k životu v zbožnosti, a poslúchať ho je moja povinnosť, moja výsostná povinnosť.

Ibaže aj keby som sa opäť pustila do modlenia hoc i na celú noc, už by sa mi aj tak nepodarilo zmyslami nanovo zachytiť to nedávne videnie a oživiť si celý ten výjav, čo sa mi pred chvíľou javil taký zreteľný... A teraz je po všetkom! Na okamih, na ten posvätný okamih som sa tam preniesla: bola som Pannou Orleánskou, francúzskou svätou Janou z Arku. Pochopila som, čo všetko môže vykonať prosté dievča, čo môže dokázať žena, čím sa môže stať. Lenže potom ma stiahli späť na zem a vyhrešili ma, akoby som bola len také ledajaké obyčajné dievča, čím všetko prekazili.

„Panna Mária, veď ma; anjeli, vráťte sa ku mne,“ šepcem a pokúšam sa vrátiť na to námestie, k upretým pohľadom davu ľudí, k tomu vzrušujúcejmu okamihu. No márne, už je to celé preč. Musím sa dotiahnuť k stĺpiku postele, aby som vstala. Točí sa mi hlava a idú na mňa mdloby; je to určite tým, že sa postím a neprestajne modlím. Udrela som si o stĺpik koleno a teraz si ho na tom mieste šúcham. Cítim, ako mi na ňom pokožka zdrsnela, a rukou si nadvihnem nočnú košieľku, aby som si prezrela obe kolená. Sú rovnaké: vrásčito drsné a červené. Sú to kolená svätcov a svätíc;

* Cirkevné hodinky, modlitby stanovené na jednotlivé hodiny dňa (*pozn. prekladateľa*).

buď zvelebený, Bože, mám kolená, aké mávajú svätí! Ustavične sa modliavam na tvrdých dlážkach, a tak mi pokožka na kolenách stvrdla, akoby zmozoľnatela, naozaj vyzerá ako zrohovatený mozol na prste anglického lukostrelca. Ešte nemám ani desať rokov, a už mám kolená, aké mávajú svätí! A to mi za to stojí, nech si moja stará lady guvernanka vraví mojej matke o prehnanej a teatrálnej zbožnosti, čo len chce. Mám predsa kolená svätých! Odrela som si ich ustavičným odriekaním modlitieb, sú to moje stigmy – kolená, aké majú svätci a svätice. Dožiť mi, Bože, aby som aj ja smela naplniť to, k čomu sú svätí povolani, a napokon som skončila svoju životnú púť rovnako ako oni.

Práve si líham do postele, ako mi prikázali, veď poslušnosť – dokonca i voči hlúpej a hrubej žene – sa počíta za cnosť. Hoci som dcérou muža, ktorý bol jedným z najuznávanejších anglických vojenských veliteľov vo Francúzsku a pochádzal z urodzenej rodiny Beaufortovcov, čiže bol zároveň dedičom trónu anglického kráľa Henricha VI., tak či tak stále musím poslúchať svoju lady guvernanku a svoju matku, akoby som bola nejakou prostou dievčinou. V hierarchii nášho kráľovstva mi prináleží vysoké postavenie, som sesternicou samotného kráľa, lenže doma to nikto neberie na vedomie; som zúfalá, lebo si ma nikto nevšima a musím robiť presne to, čo mi nakazuje tá stará hlupaňa guvernanka, ktorá v kostole počas homílie spí a pri modlitbe pred jedlom cucká cukrové slivky. Predstavuje pre mňa kríž, ktorý musím chtiac-nechtiac niesť, no i tak sa za ňu modlím.

Moje modlitby zaiste zachránia jej dušu – a to aj napriek tomu, že si to skutočne ani trochu nezaslúži –, lebo mňa náš Pán vždy vyslyší. Dokonca už celkom od malička, odkedy som dovŕšila päť rokov, o sebe viem, že v očiach Boha som mimoriadne dieťa. A po celé tie roky som to pociťovala ako jedinečný dar: niekedy som pri sebe vnímala prítomnosť Boha, inokedy som zas v podobe jasných vnemov prijímala požehnanie od samotnej Panny Márie. A potom, bolo to minulý rok, sa pri našich kuchynských dverách práve vo chvíli, keď som odstreďovala smotanu, pristavil jeden z tých vojnových veteránov, čo sa podchvíľou vracajú z Francúzska, a chcel si od nás niečo vyžobrať na cestu do svojej farnosti. Začula som, ako si od dojičky pýta čosi pod zub, a vraví jej, že je vojak a v živote už

zažil hotové zázraky – na vlastné oči vraj videl dievča, ktoré nazývali Pan-na Orleánska.

„Nech len vojde dnu. Pustite ho!“ prikázala som, nemotorne sa zošuchnúc zo stoličky.

„Je špinavý,“ zaprotestoala slúžka. „Len po prah, ani o krok bližšie.“

Muž sa prišuchtal ku vchodu dverí a spustil svoj batoh na zem. „Nebolo by pre mňa trochu mliečka, panička?“ bedákavo zaprosíkal. „A hádam by sa našla aj smidka chleba pre chudáka, čo slúžil ako vojak svojmu zemepánovi a jeho krajine.“

„Čo ste to vraveli o Panne Orleánskej?“ prerušila som ho. „A o tých zázrakoch?“

Slúžka za mojím chrbtom si čosi zamumlala popod nos a potom prevracajúc oči odrezala krajec tmavého ražného chleba a naliala mlieka do obitého hlineného hrnčeka. Muž jej ho takmer vytrhol z ruky a hneď jeho obsah vliadol do seba. Zjavne by ešte chcel, ako dal gestom najavo.

„Tak odpovedzte mi!“ rázne som ho vyzvala.

Slúžka mu prikývla, aby ma poslúchol, na čo sa otočil a uklonil sa mi. „Slúžil som vo Francúzsku pod velením vojvodu z Bedfordu, keď sme sa do počuli o istej dievčine, ktorá s Francúzmi tiahla do boja na koni,“ začal rozprávať veterán. „Niektorí ľudia ju považovali za bosorku, ďalší si zas mysleli, že je spolčená so samotným diablom. Zato moja radodajka...“ Slúžka smerom k nemu výstražne lusкла prstami, na čo on pri poslednom slove naprázdno prehltoľ. „... teda istá milá mladá žena, ktorú som tam spoznal, Francúzka, mi povedala, že tá dievčina, tá Jana z Domrémy, sa vraj zhovárala s anjelmi a vyhlásila, že bude svedkom korunovácie francúzskeho princa a jeho uvedenia na trón Francúzska. Bola to len prostá sedliacka dievčina, čo vravela, že ju oslovujú anjeli a vyzývajú do zbrane za oslobodenie jej krajiny od nás.“

Uchvátilo ma to. „Prihovárali sa jej anjeli?“

Muž sa vtieravo usmial. „Áno, milostpanička. Keď bola dievčinou nie oveľa staršou od vás.“

„Ale ako to, že ju ľudia vôbec počúvali a uverili, že je taká výnimočná? Ako to dokázala?“

„Ó, jazdila na veľkom bielom koni a obliekala sa do mužských šiat, dokonca mala na sebe brnenie. Cválala so zástavou, na ktorej boli vyšíť

anjeli a ľalia, a keď ju priviedli za francúzskym princom, ktorého predtým nikdy nevidela a on sa pred jej príchodom vmiešal do davu svojich dvoranov, hneď ho medzi nimi všetkými spoznala.“

„Jazdila v brnení?“ udivene som zašepkala, akoby sa predou mnou odvíjal môj vlastný život, nie príbeh akéhosi neznámeho francúzskeho dievčaťa. Čím asi tak by som mohla byť ja, keby si ľudia uvedomili, že aj mne – tak ako tej Jane – sa prihováraajú anjeli?

„Áno, mala na sebe brnenie a viedla svojich mužov do boja,“ prisvedčil muž. „Sám som ju videl.“

Otočila som sa k dojičke. „Dajte mu aj mäso a malé pivo.“ Žena odbehla do komory a ja som s tým neznámym mužom vyšla pred kuchyňu, kde si on sadol na kamennú lavičku vedľa zadných dverí. Ja som zostala stáť a čakala, kým dostal jedlo na tácke, ktorú si položil k nohám, a hltavo sa začal napchávať. Bol hladný ako vlk, jedol neokrôchane, a keď dojedol a vylôchal obsah hlineného hrnčeka do poslednej kvapky, znova som sa ho začala nástojčivo vypytovať. „Kde ste ju prvý raz videli?“

„Ó, to nám vtedy prikázali obliehať jedno francúzske mesto – Orleán,“ vravel, utierajúc si ústa o rukáv. „Boli sme si istí, že vyhráme. V tom čase sme dosahovali jedno víťazstvo za druhým; to však bolo ešte predtým, než sa objavila ona. My sme mali veľké luky, oni nič také, a práve vďaka tým našim lukom sme nepriateľov porážali; boli z nich parádne terče. Aj ja som bol lukostrelec.“ Odmlčal sa, akoby zahanbený, že teraz prestrelil. „Teda... vlastne som bol šípar,“ opravil sa. „Vyrábal som šípy. No naši lukostrelci naozaj pre nás vyhrávali jednu bitku za druhou.“

„Dobre, dobre, ale čo tá Jana?“

„Veď o tej vravím, lenže musíte pochopiť, že oni nemali najmenšiu šancu zvíťaziť. Múdrejší a zdatnejší muži než ona vedeli, že sú proti nám stratení. Prehrávali predsa bitku za bitkou, každučkú jednu!“

„No a ona?“ zašepkala som spýtavo.

„Vyhlasovala, že počula, ako sa jej prihováraajú anjeli a zhováraajú sa s ňou. Vraj mala ísť za francúzskym princom – tým obmedzencom, niktošom jedným – a dopomôcť mu získať trón, stať sa kráľom, a nás vyhnáť z našich území vo Francúzsku. A naozaj, dostala sa až ku kráľovi a presvedčila ho, že sa musí zmocniť vlády a ju poveriť vedením armády. On sa

domnieval, že to dievča má zrejme prorocký dar – naisto to síce nevedel, no tak či tak nemal čo stratiť. A u mužov si získala dôveru. I keď to bolo len obyčajné sedliacke dievča, odelo sa do mužského brnenia a nieslo zástavu s vyšitými ľaliami a anjelmi. Do jedného kostola vyslalo posla, kde sa potom našiel križiacky meč, ktorý tam bol ukrytý celé roky – presne na tom mieste, ktoré opísala.“

„Naozaj?“

Muž sa zarehotal a zachrachľal, vykašľúc hlien. „Nuž, ktohovie? Možnože je na tom čosi pravdy. Tá moja radoda... teda dobrá priateľka, si myslela, že Jana je svätica povolaná Bohom, aby zachránila Francúzsko od nás Angličanov. A vraj sa tej dievčiny nemôže dotknúť nijaký meč, lebo je to vlastne stelesnený anjelič.“

„Ako vyzerala?“

„Obyčajné dievča; také dievča ako vy. Neveľké, s jasným pohľadom, sebaisté.“

Po tých slovách mi srdce priam poskočilo. „Ako ja?“

„Celkom ako vy.“

„Aj jej ľudia ustavične vraveli, čo má robiť? A že nič nevie?“

„Nie, nie, tá dievčina bola hotový komandír. Mala svoju vlastnú víziu a rozhodne si šla za ňou po svojom. Viedla armádu viac ako štyroch tisíc mužov. Napadli nás, keď sme táborili pred mestom Orleán. Naším lordom sa nepodarilo vyslať vojakov vpred do boja proti nej, už len samotný pohľad na ňu nás desil. Nikto by proti nej nevytasil svoj meč. Pripadalo nám, že je neporaziteľná. Vydali sme sa do Jargeau a ona nás prenasledovala, útočila na nás... stále na nás útočila. Naozaj sme z nej boli všetci vydesení. Zaprisahali sme sa, že určite je to čarodejnica.“

„Tak čarodejnica, alebo svätica vedená anjelmi?“ dôrazne som sa ho spýtala.

Iba sa usmial. „Videl som ju v Paríži. Nič diabolské som na nej nepobadal. Vyzerala, akoby ju na tom jej veľkom koni držal samotný Boh. Môj pán ju nazval kvetinou kavalérie. Naozaj.“

„Bola krásna?“ zašepkala som. Lebo ja veru nie som pekné dievča, z čoho je moja matka sklamaná. Ja však pre to sklamaná nie som, ja sa nad takúto svetskú márnosť povznášam.

Muž potriasol hlavou a riekol presne to, čo som chcela počuť. „Nie, krásna nie, ba ani peknučká; nevyzerala veľmi dievčensky, zato z nej vyžarovalo svetlo.“

Prikývla som. Zjavne som pocítila, že presne v tej chvíli mi to došlo... všetko som pochopila. „A ešte vždy bojuje?“

„Ó, nie; žehnaj vás Boh za tú bláznivú dušu, tá už je po smrti. Veru, je mŕtva... hádam aj takých dvadsať rokov.“

„Ona už nežije?!“

„Po Paríži nastal zvrat v jej neprospech. Priamo z mestských hradieb sme odrazili jej útok – len si to predstavte! No podarilo sa nám to len tak-tak. Takmer dobyla Paríž! Potom ju však v jednej bitke zrazil z toho jej bieleho koňa nejaký burgundský vojak,“ vecne riekol bedár a dodal: „Burgundčanom sme za ňu zaplatili peknú sumičku, odsúdili sme ju a napokon upálili na hranici za kacírstvo.“

Zhrozila som sa. „Ale veď ste vraveli, že ju viedli samotní anjeli!“

„Šla za ich hlasmi až na smrť,“ odvetil muž bez akéhokoľvek náznaku vzrušenia v hlase. „Podrobili ju výsluchu a veru: skonštatovali, že je naozaj panna. Popravde, Panna Orleánska. Veruže sa nemýlila, keď nám dala najavo, že vo Francúzsku utrpíme porážku. Tuším teraz je už po nás... Z ich kráľa urobila skutočného muža a z ich vojakov sformovala skutočnú armádu. Nebola to obyčajná dievčina. Nemyslím si, že ešte niečo také niekedy v živote uvidím. Ona horela dávno predtým, než sme ju postavili na hranicu. Blčal v nej Svätý Duch.“

Odľahlo mi. „Som ako ona,“ zašeptala som.

Pozrel na mňa a rozosmial sa, keď uvidel na mojej tvári dychtivo zaujatý výraz. „No nie; ale veď toto je dávny príbeh. Nič pre dievčinku, ako ste vy,“ poznamenal. „Ona je mŕtva a onedlho sa na ňu zabudne. Jej popol rozptýlili; tej veru svätýňu nikto nepostaví.“

„A predsa k nej – k obyčajnej dievčinke! – prehovoril Boh,“ zareagovala som šeptom. „Neoslovil kráľa ani nejakého iného chlapa. Oslovil dievča!“

Starý vojak prikývol. „Ja nepochybujem, že to dievča si bolo isté tým, čo robí. Nepochybujem, že naozaj počulo hlasy anjelov. Potom jednoducho muselo takto konať. Muselo, ináč by nevykonalo to, čo vykonalo.“

Vtom ku mne od predných dverí domu doľahlo škreklavé volanie mojej guvernanky. Na chvíľku som tým smerom otočila hlavu, zatiaľ čo starý vojak zdvihol zo zeme svoj batoh a prehodil si ho cez plece.

„Ale je to všetko pravda, však?“ dožadovala som sa odpovede, náhle ho súriac, keď sa dlhým valivým krokom začal poberať k stajniam a bráne von na cestu.

„Talaľatky vojnových veteránov,“ utrúsil ľahostajne. „Zabudnite na ne. A aj na ňu. Čo už, Boh vie, že ani na mňa si takisto nikto nespo- menie.“

Nechala som ho tak, nech si ide, no na Janu som nezabudla – na Janu nikdy nezabudnem. Menovite k nej sa modliem, aby aj mňa viedla v živote viera. Zatváram oči a pokúšam sa ju uvidieť. Od toho dňa každý vojak, ktorý prichádza k našim dverám do Bletsoe žobrať o jedlo, tam musí vyčkať na mňa, na mladučkú lady Margarétu, lebo sa s ním chcem naisto stretnúť. A vždy sa každého z nich pýtam, či boli v Les Augustins, v Les Tourelles, v Orleáne, v Jargeau, v Beaugency, v Patay, v Paríži. Jani- ne víťazstvá poznám tak dobre ako názvy všetkých našich susedných de- dín tu v Bedfordshire. Niektorí vojaci v bitkách s ňou osobne bojovali, ba niektorí z nich ju dokonca videli na vlastné oči. Všetci mi zhodne rozprá- vali o útlej dievčine sediacej na veľkom koni, ako jej nad hlavou povieva zástava, taká neprehliadnutelná počas najurputnejších bojov; o dievčine podobnej princovi, ktorá oddajúc sa do služieb Bohu prisahala dobyť ví- ťazstvo a priniesť svojej krajine mier; o prostej dievčine, takej prostej ako ja, a predsa o nej vraveli ako o hrdinke.

Nasledujúce ráno sa pri raňajkách dozvedám, prečo mi zakázali modliť sa v noci. Matka mi vraví, aby som sa pripravila na cestu, na dlhú cestu. „Ide- me do Londýna,“ povie pokojne. „Na dvor.“

Pri pomyslení na výlet do Londýna pocítim radostné vzrušenie, no dávam si pozor, aby som sa navonok nezaradovala ako nejaké márnomyseľné pyšné dievča. Pokorne skloním hlavu a poviem: „Ako si želáte, pani matka.“ Je to to najlepšie, čo sa mohlo stať. Môj domov v Bletsoe uprostred bedsfordského grófstva je taký pokojný, jednotvárny a nezáživný,